

Ein sterkur lögmaður og eitt veikt stýri

Oddagrein

TAÐ er einki nytt fyrirbrigdi, at tað ofta leikar hart á i eini samgongu. Hetta eru vit so von við, nú flestu landsstýri hava verið sett saman av fleiri flokkum. Men tað er neyvan nakað forðomi um, at bylgjurnar ganga so høgt i einum landsstýri, sum ti, ið nú situr.

IKKI fyrri enn triggir av landsstýrismonnum eru höttir við uppsagn av lögmanni, um teir ikki hava tikið orð i seg aftur. Gamani er stýrisskipanarløgin broytt soleiðis, at lögmaður hevur møguleika at siga upp landsstýrismonnum, um hann heldur tað vera rætt. At hesin møguleiki er so brúktur heilar triggjar ferðir innan stutta tíð sigur okkum tó so mikið, at tað ruggar ikki rætt i landsstýrinum.

LÖGMAÐUR sigur, at brúk er fyrri einum sterkum lögmanni at styra landinum og sipar hann við hesum til, at hesa uppgávu er hann maður fyrri at rækja. Spurningurin er tó, hvat ein vil leggja i orðið sterkur lögmaður! Tað mest umráðandi fyrri eitt stýri er sjálvandi, at har finst ein leiðsla. Men eins týndingarmikið er tað, at hann, sum stýrir, megnar at skapa álit og samstarv – ikki minst tá talan er um fleiri flokkar, ið skulu sjóða síni ofta ymisku sjónarmið saman.

TAÐ er ein naivur lögmaður, sum heldur væl standa til, bara ti hann er maður fyrri at seta sínar samstarvsfelagar upp á pláss. Tá avtornar kann hann koma at standa so einsamallur, at har er eingin samgonga at standa á odda fyrri. Spurningurin er so, um tað er hetta, sum lögmaður sær fyrri sær, eitt minnilustysti, sum stýrisskipanin loyvir. Men hvussu skal hann sum minnilustysti fáa nakran politikk i gjøgnum, tá hann hevur gjørt seg óvin við flest aðrar flokkar!!!

EFTIR okkara tykki spælir lögmaður russiska roulette – hann spælir við eld. Tað er helst bara ein spurningur um tíð, so er tilið hjá hansara samgongufeløgum uppi. Lögmaður eigur eisini at gera sær greitt, at her kann ikki rugga rætt, tá alt umhvørvið kring hann konstant er i andstöðu til hann so ella so.

NÚ kann ein sjálvandi siga, at Føroyar hava brúk fyrri einum sterkum lögmanni, sum kann skera i gjøgnum og taka avgerðir, har tað eru landsá hugamálini, sum telja og ikki tve lokalu og á hugamálini hjá einstøkum politikarum ella flokkum. Hesum duga vit væl at fylgja, men tí verður noyðdur til at seta spurningin, hvussu egnaður lögmaður er at styra eini samgongu, tá hugsað verður um tær – balladar – sum hava verið i hansara stjórnarið.

VIT minnst, hvussu partamaður hansara Finnogi Arge legði kortini á borðið fyrri opnum sjónvarpsstíggja og skulsetti lögmann og formann sín fyrri bæði eitt og annað, og har endin var, at hann tók seg úr flokkinum. Vit minnst, hvussu ein annar partamaður lögmanns, Bjørn á Heygum, tók til orðanna i pressuni móti lögmanni, og vit hava nú sæð og hoyrt, hvussu varamaður hansara, Atli Hansen, hevur talað sínum egna formanni imót. Tað er heldur eingin loyna, at tað heldur ikki er alt ov gott millum lögmann og hin partamannin i Eysturoynni, Jógvani I. Olsen. Hetta er so innan hansara egna flokk, har tað jú kulmineraði á sinni, tá lögmaður varð bukaður upp á pláss eftir at hava hött við nývali. Taka vit so samstarvssklokkarnar, sum hava verið, so minnst vit, hvussu javnaðarflokkurin kendi seg niðurgjörð av lögmanni og tók avleiðingarnar av tí við at taka seg úr samgonguni. Síðani tá hava verið mangir brotasjógvar i Tinganesi millum lögmann og fleiri av hansara samgongufeløgum.

SPURNINGURIN, vit tí vilja seta i dag er tann: Hvat nyttar at hava ein sterkan lögmann, um hesin ikki er maður fyrri at halda saman uppá sína samgongu? Lögmaður hevur sambært nýggju stýrisskipanarløgin stórt vald. Hetta hevur hann nú brúkt fleiri ferðir, har hann hevur hött bæði við nývali og at siga sínar landsstýrismenn upp. Stýrisskipanin gevur so eisini tingmonnum møguleikar, sum teir ikki hava átt áður. Spurningurin er nú, um teir tinglir, sum eru ónógdir við lögmann, fara at brúka ein av hesum møguleikum, og hann er atkvøða fyrri misáliti á lögmann. Tingið kemur saman i dag, og tað hevur ljóðað, at eitt tiliki misálitisuppskot fór at koma. Vit vita tað ikki. Men soleiðis sum staðan er vorðin i Tinganesi og i tí politiska umhvørvinum her á landi, so kemur tað ikki óvart á nakran, at eitt slíkt misálit verður lagt fyrri tingið. Og tá kenna vit so eisini svarið frá lögmanni – nýval verður útskrivað i stundini. Spurningurin i dag er tí hesin: tora tingmenn at vága sínar sessir, nú tvey ár aðrenn tað er neyðugt, fyrri at fella lögmann! Ein loyvir sær at ivast i hesum, tí nógvir tingmenn sita ótryggir i sessum sínum. Ti kunnu vit væl koma til at sanna orð lögmanns um, at samgongumenn og aðrir skulu fáa at siggja, at teir hava ein sterkan lögmann.

Sosialurin

Vilhelm Johannesen, løgtingsmaður:

Har var onki at takka lögmanni fyrri

Og tað er ósmøiligt út um alt mark, at Føroya Lögmaður loyvir sær at manipulera við tølum, soleiðis at føroyingar verða villeiddir i slíkan mun, at teir fáa heilt skeiva fatan av, hvussu stór uttanlandsskuldin hjá landskassanum veruliga er

Hóast nakað seint, so loyvi eg mær at gera nakrar viðmerkingar til ta røðu, sum Føroya Lögmaður helt fyrri Føroya fólki gamlaárskvöld. Røðan hjá lögmanni varð send beinleiðis, bæði i útvarpinum og sjónvarpinum og eisini er hon endurgivin i bløðunum.

I røðuni hjá lögmanni var alt so ljósareytt á at lita. Arbeidsloysistöluni eru vorðin nógv lægri. Stórt avlop er á bæði handilsjavnunum og gjaldsjavnunum. Javnvág og møgulegt avlop er á figgjarløgini longu i 1996. Bankin gongur væl og hevur eisini avlop. Og fiskiskapurin gongur framúr væl. Tað gongur so væl við fiskiskapinum, at fiskurin – serstakliga torskurin – nær- um svimur uppá land.

Men her er púrt onki at takka lögmanni og hansara samgongu fyrri. Orsøkina til ta sera positivu figgjarluga gongdina, sum verið hevur seinastu tvey árin, skulv vit eini try til fyra ár aftur i tíðina fyrri at finna. Broyingin stavar frá teimum sera høvdu búskaparligu tiltøkunum, ið tva sær seinastu samgongur, við javnaðarflokkinum á odda, settu i verk i 1992, 1993 og partvis eisini i 1994. Fyrst var talan um samgonguna millum javnaðarflokkin og fólka-

flokkin. Síðani um samgonguna millum javnaðarflokkin, tjóðveldisflokkin og sjálvstýrisflokkin.

Hesi árin sat sambandsflokkurin i andstöðu. Har sat hann og andvøði imóti øllum teimum tiltøkum, sum neyðugt var at seta i verk, um vit skuldu gera okkum nakra vón um at koma burtur úr kreppuni. Sambandsflokkurin var imóti øllum, og hevði ongir loysnir at seta ístaðinfyrri tær loysnirnar, sum landsstýrið og samgongan komu við. Øll minnst røðurnar Edmund Joensen helt i lögtinginum hesi árin. Hann endaði altíð við at mæla til, at lögtingið varð uppløyst, og at nýval varð útskrivað. Men hvat so? Tað hoyrdu vit ongantíð eitt orð um.

Tað skal vera langt frá mær, at geva javnaðarflokkinum og hinum flokkunum, sum sátu i samgongu saman við okkum fram til lögtingsvalið i juli 1994, heiðurin fyrri, at so nógvur fiskur hevur verið á grunninum hesar seinastu mánaðarnar. Men hinvegin trúgi eg heldur ikki, at sambandið imillum torskarnar i havinum og Edmund Joensen, lögmann er so neyvt, at toskarnir leita sær úr havdypinum inn á føroysku grunnarnar, bara tí at Føroya Lögmaður nú eit-

ur Edmund Joensen, og ikki Marita Petersen.

Tá lögmaður i røðuni gamlaárskvöld umrøddi uttanlandsskuldina, fór hann út um alt smøiligt mark, og langt út um tað, sum er smøiligt fyrri ein lögmann. Hann segði, at nettouttanlandsskuldin, sum var 8-9 milliardir krónur, nú var komin niður á 4,5 milliardir krónir. Føroyingar frá hond halda, at tað er uttanlandsskuldin hjá landskassanum, sum er niðurgoldin við 4-5 milliardum krónum eftir heilt stuttari tíð. Men lögmaður sjálvur veit vónandi væl, at hetta ikki er so, og at munur er á nettouttanlandsskuldini hjá Føroyum og á nettouttanlandsskuldini hjá landskassanum.

Nettouttanlandsskuldin hjá Føroyum er tann skuld, sum vit øll hava uttanlands,

tá okkara ogn i útlandum er drigin frá. Orsøkin til, at hetta talið er lækkað úr 8-9 milliardum niður i 4,5 milliardir, er tann, at øll, uttan landskassin, hava niðgoldið sína skuld i útlandum og so tað, at ognirnar hjá føroyingum, serliga peningastovnunum, i útlandum eru øktar.

Uttanlandsskuldin hjá landskassanum, sum nú bert fevnir um skuld til danska rikisassan, er óbroytt. Hon er 6,3 milliardir krónir. I samráðingum millum rikisstjórnina og landsstýrið er avtalað, bæði i 1993 og 1994, at spurningurin um afturgjalding av skuldini til rikisassan, skal takast upp i samráðingum millum partarnar i 1998. Sostatt er onki goldið av hesi skuld enn.

Tað merkir, Edmund Joensen, lögmaður og hansara samgonga, ikki hava niðurgoldið nakra skuld hjá landskassanum. Hatta var bert ein ósmøiligt roynd at geva fólkinum skeiva fatan av viðurskiftunum. Og tað sømri seg ikki fyrri ein lögmann.

Tann 27. januar 1997.

Vilhelm Johannesen

Lesarabrøv

Til øll uttan Edmund Joensen (tí hann fatar tað ikki)

Enn einaferð hendi tað. Ein av hasum fólkunum úti i Tinganesi tordi ikki at standa við sít. Hvat er tað sum ger at fólk broytast, tá tey koma út i Tinganes. Tað er so víst tve broytast, og øll broytast upp á sama máta. Tey tora knappiga ikki at standa við sít. Tey kunnu hava teirra ljósu lötur og siga okkurt sum tvei fætur at ósa aðrar politikkarar. Hetta siga tvei, tí tvei vita, at tvei hava rætt, og at hetta skal fram. Kemur so ein reaktión frá einum politikara,

sum er hægri enn viðkomandi, á politiska rangstiganum og hesin sýnist heldur brýskur og krevur at hin tekur orðini aftur. Ja, so er einki annað býtt sum eingin tryr. Eg havi ein spurning til politikararnar: Halda tit at tit hjálpa uppá heimsfriðin, ella okkurt tilíkt stórt mál, tá ið tit broyta meining, har tit helst skuldu staðið við tykkara?

Latid meg siga tykkum, at politikkur er ikki einans um at fáa eitt »kompromis«. Tað er eisini at umboða tað

fólkið, sum hevur valt ein inn, og at standa við tað sum ein bleiv valdur uppá.

Tað er hent ferð eftir ferð at ein av okkara politikkarum, hevur sagt okkurt, og so hevur tikið tað aftur. Besta dømið er dómarakanningin, hví skuldu føroysku politikararnir víkja frá sínum upprunaliga kravi? Høvdu teir staðið við sít, so skuldu vit nokk fingið tað við vildi. Hvat skuldu danskarnir gjørt? Noktað okkum nakra kanning? Hvussu høvdu teir tá sæð

út i fjølmiðlunum kring heim? Kunnu tit ikki krakna tað út, so skal eg siga tað: Teir høvdu líkst nokrum harðrendum valdsharrum.

Bod míni til politikararnar: Um tit ikki fara uppá politikk av tí at tit trúgva at tit kunnu gera ein mun, men einans fara uppá politikk, fyrri at víkja undan øðrum; So skulu tit skrubbja av út úr Tinganesi, tí so halda tit øll Føroya fólk fyrri gjøldur.

Óðin